

ВІКТОР МИКОЛАЙВИЧ ФІЛОРЕТОВ: УЧЕНИЙ, ПЕДАГОГ

Валерій ПАВЛЕНКО (Київ)

Стаття присвячена педагогічній діяльності й науковому життю професора, завідувача кафедри всесвітньої історії, декана факультету історії та права Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка Філоретова Віктора Миколайовича.

Статья посвящена педагогической деятельности и научной жизни профессора, заведующего кафедрой всемирной истории, декана факультета истории и права Кировоградского государственного педагогического университета имени Владимира Винниченко Филоретова Виктора Николаевича.

The article is dedicated to pedagogic activities and scientific life of the head of the faculty of world history Kirovograd State Pedagogical University named after Vladimir Vynnychenka

Шостого лютого 2013 року минуло два роки, як трагічно обірвалося життя декана факультету історії та права Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка професора Віктора Миколайовича Філоретова – прекрасної людини, успішного педагога, серйозного науковця.

Особисто автора цієї статті доля звела з Віктором Миколайовичем у середині 90-х років ХХ ст., коли молодий учений працював над кандидатською дисертацією з історії турецько-німецьких відносин у другій половині ХХ століття. Так сталося, що мене було призначено науковим керівником, і становлення В. Філоретова як ученого-історика відбувалося на моїх очах.

Слід наголосити, що хоча життєві шляхи Віктора Миколайовича були непростими, але нестримною була його жага до знань та самореалізації. Розпочавши свою трудову діяльність 1974 року електромонтажником і відслуживши в лавах Радянської Армії, він, нарешті, здійснив свою мрію, вступивши на денну форму навчання історичного факультету Сімферопольського державного університету ім. М. Фрунзе, який закінчив 1983 року з відзнакою. Рік працював у середній школі вчителем історії і тільки з листопада 1984 року був прийнятий на посаду викладача кафедри всесвітньої історії Кіровоградського державного педагогічного інституту ім. О. С. Пушкіна.

Віктор Миколайович крок за кроком наближався до заповітної мрії – стати науковцем. Маючи енергійний характер і надзвичайну цілеспрямованість, він їде навчатися в аспірантуру Московського державного педагогічного інституту ім. Леніна на кафедру нової та новітньої історії. Тут він серйозно зацікавився історією становлення та розвитку політичних, військово-технічних, торговельних, фінансових відносин ФРН і Туреччини. Саме в Москві завдяки володінню німецькою мовою він зумів опрацювати досить широке коло німецькомовних джерел та літератури, присвячених обраній тематиці. Це архіви Міністерства закордонних справ ФРН, звіти західнонімецького бундестагу, документи федерального відомства статистики, виступи та промови провідних західнонімецьких політиків та урядовців. На наш погляд, саме активне використання всіх зазначених джерел уможливило В. Філоретову розв'язати в подальшому основні завдання дисертаційного дослідження.

Сама ж дисертація – це перше й на сьогодні єдине дослідження з цієї проблематики в Україні. Віктору Миколайовичу, на нашу думку, удалося розглянути фактори та чинники, що визначали становлення й розвиток політики ФРН стосовно Туреччини, визначити зміст та особливості політичних і військових стосунків між країнами, проаналізувати основний напрямок західнонімецько-турецьких економічних відносин, а головне, дослідити становлення та розвиток турецької трудової імміграції у ФРН і вплив цього фактора на розвиток двосторонніх відносин.

На наш погляд, саме В. Філоретов зміг науково обґрунтувати те, що в 1960-і – на початку 1980-х рр. політика стосовно Туреччини перетворилася в один з

пріоритетів зовнішньої політики ФРН. Тому й не дивно, що матеріали та результати дисертації й сьогодні використовуються практичними, науковими та навчальними закладами, які займаються проблемами зовнішньої політики ФРН і Туреччини й становищем у Середземномор'ї. Перу Віктора Миколайовича Філоретова належать близько 40 наукових і науково-методичних публікацій, у тому числі одна монографія. Його наукові дослідження відомі в Україні. Підсумком певного етапу науково-дослідної роботи В. М. Філоретова став вихід монографії “Кіпрська криза 1974 року й активізація політики ФРН стосовно Туреччини в другій половині 1970-х років”.

Більша частина життя В.М. Філоретова була пов'язана з викладацькою роботою. У найскладніший для розвитку національної системи вищої освіти час – 1990-ті роки – йому вдалося творчо реалізувати свій інтелектуальний потенціал, а пізніше й управлінські здібності. Працюючи на кафедрі всесвітньої історії в КДПУ ім. В. Винниченка, розробив і читав курс нової та новітньої історії країн Азії та Африки, у червні 2003 року очолив цю кафедру. За час роботи завідуючим кафедрою всесвітньої історії Віктору Миколайовичу разом з колегами вдалося зробити значний крок як у навчально-виховній, так і в науковій роботі. Кафедра неодноразово займала перші місця в загальноуніверситетському рейтингу. Традиційними стали конференції та “круглі столи” за участю викладачів кафедри і вчителів регіону, суттєво поліпшилися зв'язки із загальноосвітніми школами та профорієнтаційна робота.

Плідно працював В. М. Філоретов і на посаді декана факультету з початку 2005 по 2011 рр., де вперше створив еталонну структуру факультету в рамках класичного педагогічного університету. Виходячи з нагальних потреб підготовки висококваліфікованих фахівців, Віктор Миколайович ініціював та організував створення та відкриття нових спеціальностей. 2006 року відкрито спеціальність “правознавство”, а 2007 року – “політологія”. Кафедри факультету, що стали випускними, функціонують за єдиними принципами та вимогами міждисциплінарної підготовки фахівців. Проведення за короткі строки такої реорганізації здійснювалось у процесі дискусій, відкритих обговорень, які охоплювали всіх: від студентів до професорів. Це свідчить про демократичність характеру В. М. Філоретова.

Необхідно підкреслити, що на факультеті за активної участі декана створені сприятливі умови для зростання рівня освіти і якості викладацьких кадрів. Передусім це стосується підготовки власних докторів та кандидатів наук. Було відновлено випуск факультетських наукових записок, які віднесені до фахових видань. За ініціативи Віктора Миколайовича та при його безпосередньої участі проведені міжнародні і всеукраїнські наукові конференції, що свідчить про високий потенціал факультету.

Особливо хотілося б відзначити педагогічні здібності В. М. Філоретова, його вміння знаходити контакти зі студентською молоддю. При досить високій вимогливості й принциповості він знаходив необхідні слова й був добрим наставником. Зауваження робив надзвичайно тактовно, з притаманним тільки йому легким гумором та іронією. Весь свій інтелект, досвід та знання спрямовував на підготовку молодих істориків, правознавців, політологів. Тому тисячі колишніх студентів і його колег та друзів теплими словами згадують свого вчителя й товариша. І це, мабуть, головна його нагорода.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Павленко Валерій Михайлович – кандидат історичних наук, професор кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, заслужений працівник освіти України.

Наукові інтереси: проблеми всесвітньої історії, історична персонал істика.